

NAIMI

BIBLIOTEKA

854-82

N 18

Antoine Lavoisier

1

Naim Frashëri

Vepër e skulptorit Nehat Beqiri
Vendosur në shkollën 8-vjeçare "N.Frashëri"
Tetovë

25m 82
18

Naïm Frashëri

(1846 - 1996)

Argeta - Lmg

Tiranë
1996

NAIMI 1

Antologji poetike

Përgatiti
MEHMET GËZHILLI

Recenzent
DRITËRO AGOLLI

Korrektor letrar: LIRI KOSTA

Kopertina: BUJAR ZAJMI

© Të gjitha të drejtat i ruan Shtëpia Botuese

Argeta - *Lmq*

Tiranë
1996

***155 autorë
në
150 vjetorin
e Naimit***

***Sponsorizues
Rrapush Xhaferri
President
i Fondacionit bamirës
"Demokracia Popullore -
Xhaferri"***

Biblioteka
"Vëllezërit Frashëri"

Vëllimi I. - Antologji poetike

- “ II. - Kujtime, përsiatje, reportazhe letrare**
- “ III. - Artikuj , studime, esse.**
- “ IV. - Artikuj studime (Për veprat e veçanta)**
- “ V. - Gjuha e Naimit (Artikuj, studime).**
- “ VI. - Naimi për shkollën shqipe (artikuj, studime)**
- “ VII. - Autorë botërorë për Naimin**
- “VIII. - Biobibliografi**

Dritëro Agolli

Punove mirë, usta!

Naimi është fëminia e poezisë sonë. Koha kalon, poezia rritet e maturohet, por për të mbetet e bukur fëminia. Dhe megjithatë Naimi nuk është vetëm fëminia e parë e poezisë sonë, por njëkohësisht ai është edhe babai i saj. Kur nisi të ndërtohej kështjella e poezisë sonë, ai ishte nga ustallarët e vërtetë që vuri gurin e parë të sigurt në themelet e saj. Për këtë gjithë brezat poetikë i kanë hequr dhe i heqin kapelën, se nga ai kanë patur ç'të mësojnë. Ai ka qenë, ndofta, punëtori zemërgjerë më i madhi i gjithë poetëve shqiptarë. Me punën e tij të rëndë krijoi në Shqipërinë e kohës së vet poezinë moderne, vjershërimin modern që gjer atëherë mungonte. Hoqi nga fjalori poetik gjithë vjetërsirat që ia merrnin frymën gjuhës së gjallë. Fjalënperlë e nxori nga pluhuri i kohës, e bëri të shkëlqejë me tërë bukurinë e saj dhe tregoi se ç'mundësi të pafundme kishte shqipja për të shprehur në art mendime të mëdha.

Fjalën ai nuk e mbajti për të qëndisur stolira më vete, por e nxori në udhë të gjërë për t'i shërbyer idealit të tij të lartë, idealit të Shqipërisë së lirë. E çfarë s'bëri ai me atë fjalë! Shkroi poema e vjersha, shkroi këndime e punime pedagogjike, shkroi fjalë të urta dhe esse!

Naimi është një det i gjërë. Ky det ka ujra të kulluara e të turbullta, ka valë të mëdha e valë të vogla, ka shkumë të bardhë e shkumë të murme. Te Naimi mund të futesh si në një labirinth, në të cilin mund të ngatërrohesh po mos njohe kohën naimjane. Krahas vargjeve të shkëlqyera, do të gjesh vargje naive gjer në bejte, krahas mendimeve

më të përparuara të kohës së vet, do të gjesh edhe mendime që nuk janë të denja për atë. Por i padiskutueshëm mbetet ideali i tij i madh: lufta për lirinë e Atdheut.

Kësaj lufte ai i fali gjithçka: krijimin, mëndjen, trupin. Unë gjithnjë e kam përfytyruar Naimin si një qiri që digjet për t'u ndritur të tjerëve. Shqipëria i thërriste: "ndrit"! dhe ai digjej e ndriste. Nuk kish kohë as të ruante veten, as të ruante përsosmërinë e artit të tij. Shumë herë nga ky nxitim i madh, nga ky nxitim nën dorën e fuqishme të Shqipërisë që e shkundëte dhe i thoshte me ngut: "shkruaj", Naimi sakrifikoi artin gjënë më të shtrenjtë të tij. Ai ndofta linte përgjysëm një vjershë, që mund të bëhej e mrekullueshme, dhe shkruante një këndim për çunat analfabetë të Shqipërisë së robëruar. Vjershën e linte me dhëmbje të madhe, por nuk kishte ç'të bënte. Vallë Naimi që ka bërë aq gjëra të mrekullueshme, nuk ishte i zoti të bënte lirika intime e peizazhe, e vjersha dashurie të përsosura, puro-art? Edhe këtë e bënte, por ai ishte militant dhe si militant kish një mision të lartë historik. Këtë militantizëm kanë mësuar poetët shqiptarë nga mësuesi i tyre i nderuar. Brez pas brezi kështu e kanë quajtur krijimtarinë poetike poetët tanë: punë militante. Ata që e kanë shkëputur krijimtarinë poetike nga misioni militant, nga shërbimi ndaj popullit, kanë dështuar si poetë edhe në se kanë patur talent. Në kohën kur jetonte ai, krijonte në Francë edhe Charl Bodleri. Njëmbëdhjetë vjeç ishte Naimi, kur Bodleri botonte "Lulet e së keqes". Mund t'i shkruante edhe ai "Lulet e së keqes", por këtë s'e bëri, shkroi "lulet e verës", se kjo i duhej Shqipërisë.

Ne poetët kemi mësuar e mësojmë nga militantizmi i Naimit, po edhe nga ëmbëlsia e gjuhës së tij, nga tingulli i fjalës së pastër. Fjalën naimjane të duket sikur e prek me dorë, të duket sikur dëgjon jehonën e saj tek ecën nëpër male. Dhe ti duke vërshëllyer e përsërit me vete. Kudo të ndjek ajo fjalë, se ai me punën e tij, do të thosha prej bualli, e pastroi nga ndryshku i huaj, e pastroi siç pastrojnë ustallarët mermerin për të shkëlqyer.

Më kujtohet një shprehje e Rafaelit, afërsisht kështu: kur gjithë bota qan, ti nuk duhet të qeshësh. Kur Shqipëria qante, Naimi nuk qeshi me artin e vet, nuk u muar me cikërima dhe belbëzime poetike, por e vuri artin në shërbim të shoqërisë. Prandaj ne i heqim kapelën dhe themi: "punove mirë, usta!"

Autorët

Koto Hoxhi	13	Mediha Frashëri.....	80
Lef Nosi.....	17	Syrja Minarolli.....	82
Visar Dodani.....	18	Perlat Rexhepi.....	83
Adham Shkaba.....	19	Mustafa Greblleshi.....	84
Dushi Jorgobaba.....	21	Azem Teferiti.....	85
Filip Shiroka.....	22	Ferit Vokopola.....	86
Shtjefën Gjeçovi.....	24	Ibrahim Hasnai.....	88
Thoma Avrami.....	26	S. Maqellari.....	89
A.Zako-Çajupi.....	28	Skënder Curri.....	90
Jani Vruho.....	29	Dhimitër Mino.....	91
A.S.Drenova-Asdreni.....	35	Myzafer Xhaxhiu.....	94
Hil Mosi.....	39	Dhimitër Shuteriqi.....	95
Petro Nini Luarasi.....	40	Edil.....	99
Mihal Grameno.....	41	Dritëro Agolli.....	100
Spiro Dine.....	42	Agim Shehu.....	107
Josif Bagëri.....	43	Jorgo Bllaci.....	110
Z.Prifti.....	44	Muharrem Gazioni.....	111
Anonim, (Korçë).....	45	Llazar Siliqi.....	112
Ramadan Duksi.....	47	Ismail Kadare.....	115
Sali Butka.....	48	Bilal Xhaferri.....	120
M. Përmeti.....	50	Niko Tyto.....	121
Ramiz Harxhi.....	51	Dhori Qirjazi.....	122
Kristo Floqi.....	53	Teki Dervishi.....	124
Lasgush Poradeci.....	56	Jakup Cerraja.....	126
Sejfulla Malëshova.....	65	Alfred Çapaliku.....	128
Et'hem Haxhiademi.....	66	Enver Gjergjeku.....	129
Tanush Ismailati.....	69	Klara Kodra.....	131
Petro Marko.....	70	Arif Kazo.....	132
Andrea Varfi.....	72	Sulejman Mato.....	133
Isuf Luzaj.....	73	Rrahman Dedej.....	134
Bardhyl Pogoni.....	78	Shefki Karadaku.....	138